

Pismo Święte w życiu i misji Kościoła. Międzynarodowy Kongres nt. adhortacji apostolskiej Verbum Domini (Rzym, 2–4 grudnia 2010)

Posynodalna adhortacja apostolska *Verbum Domini* o Słowie Bożym w życiu i misji Kościoła Benedykta XVI jest pokłosiem XII Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów, które miało miejsce w Watykanie w dniach 5–26 października 2008 roku. Ojciec Święty podpisał dokument 30 września 2010 roku we wspomnienie św. Hieronima, patrona biblistów, natomiast oficjalnie został on zaprezentowany w biurze prasowym Stolicy Apostolskiej 11 listopada 2010 roku przez abpa Nikołę Eterovića z Chorwacji, sekretarza generalnego Synodu Biskupów, i innych przedstawicieli kurii rzymskiej. Katolicka Federacja Biblijna, której sekretariat generalny znajduje się w St. Ottilien (Niemcy), oczekiwała pracowicie na tę wielką kartę współczesnego apostołatu biblijnego, dlatego mogła już trzy tygodnie później w dniach 2–4 grudnia 2010 zorganizować międzynarodowy kongres będący chyba pierwszym w całym Kościele spotkaniem poświęconym nowemu dokumentowi papieskiemu. Prelegentami byli wybitni hierarchowie, bibliści, teologowie oraz ludzie kultury, głównie katolicy, ale nie brakło też głosu ze strony prawosławnych, protestantów i anglikanów, a nawet żydów. Miejscem spotkań było audytorium Jana Pawła II na Papieskim Uniwersytecie Urbaniańskim, którego zabudowania na wzgórzu Gianicolo naprzeciw okien apartamentów papieskich można zobaczyć z placu św. Piotra. W kongresie uczestniczyło około 150 osób: duchownych, zakonnych i świeckich z całego świata. Używano różnych języków, głównie włoskiego, niemieckiego i angielskiego, ale dobre tłumaczenia symultaniczne i dostępne teksty wystąpien w różnych wersjach sprawiały, że nie było problemów z komunikacją.

Kongres rozpoczął się we czwartek 2 grudnia rano intronizacją Pisma Świętego i ekumeniczną liturgią słowa Bożego, na którą złożyły się czytania ze Starego i Nowego Testamentu oraz wspólna modlitwa (podobna liturgia otwierała kolejne dni kongresu). Następnie bp Vincenzo Paglia z Włoch, przewodniczący Katolickiej Federacji Biblijnej, skierował do uczestników słowo pozdrowienia, w którym podziękował za organizację tego kongresu i ukazał adhortację jako dar dla wszystkich chrześcijan pomocny w odkrywaniu realizmu słowa Bożego i w budowaniu na nim lepszego świata. Zasadniczą treść kongresu stanowiły trzy sesje odnoszące się do trzech części adhortacji. Każda z sesji wypełniała jeden dzień, dzieliła się na część przedpołudniową i popołudniową, prowadzoną przez innego przewodniczącego, który nie tylko animował obrady, ale poprzedzał je dłuższym wprowadzeniem, i zawierała kilka referatów połączonych z dyskusją.

Sesji I *Biblia, tradycja, hermeneutyka* przewodniczył najpierw ks. prof. Armand Puig i Tàrrrech z Barcelony w Hiszpanii. We wprowadzeniu zwrócił uwagę na rolę Ducha Świętego i wiary Kościoła w rozumieniu Biblii jako żywego Słowa Bożego. Pierwsze referaty wygłosili: kard. Kurt Koch ze Szwajcarii, przewodniczący Papieskiej Rady ds.

Popierania Jedności Chrześcijan (*Biblia, alfabet Boży? Relacja pomiędzy objawieniem, słowem i tekstem*) i prof. Thomas Söding z Bochum w Niemczech (*Uprawiać egzegezę, uprawiać teologię. Relacja konieczna i całościowa*). Purpurat mówił o słowie Bożym jako Osobie, Tradycji i Piśmie, które stanowi element konstytutywny Kościoła i wymaga właściwej interpretacji naukowej i duchowej, natomiast drugi prelegent ukazał potrzebę egzegetów i teologów w lekturze Pisma Świętego, by dotrzeć do jego autentycznego przesłania i zaktualizować je bez popadania w niebezpieczny fundamentalizm.

Część popołudniową poprowadził bp John Olorunfemi Onaiyekan z Nigerii, który w słowie wstępnym przedstawił charakterystyczne cechy hermeneutyki katolickiej oraz praktyczną troskę biskupa o lepszą znajomość Pisma Świętego wśród wiernych (publikacje biblijne, czytanie w grupach, pomoc egzegetów, wykorzystanie współczesnych mediów). Następnie swoimi refleksjami podzielili się: archimandryta prof. Jack Khalil z Balamand w Libanie (*Hermeneutyka prawosławna*), prof. Florian Wilk z Göttingen w Niemczech (*Hermeneutyka protestancka*) i bp Michael James Nazir-Ali z Anglii (*Hermeneutyka anglikańska*). Każdy z nich podkreślił wagę adhortacji dla wspólnego poszukiwania prawdy Biblii, która stanowi bazę dla jedności wszystkich chrześcijan, oraz ukazał specyfikę podejścia do Pisma Świętego we wspólnocie, do której należy.

W piątek 3 grudnia po celebracji słowa Bożego najpierw głos zabrał abp Nikola Eterović, sekretarz generalny Synodu Biskupów, przedstawiając proces powstawania dokumentu (papież nawiązał wyraźnie do konst. *Dei Verbum*, wykorzystał wszystkie 55 propozycji ojców synodalnych i 2 propozycje patriarchy Konstantynopola Bartłomieja I) oraz charakterystyczne aspekty słowa Bożego: chrystologiczny, pneumatologiczny, trynitarny, sakramentalny, ekumeniczny, kosmiczny. Rozpoczętej następnie sesji *II Tekst biblijny w historii i w życiu Kościoła* przewodniczył przed południem bp Ambrogio Spreafico z Włoch. We wstępie zwrócił uwagę na ścisłą więź między Pismem Świętym i Tradycją, które wcielają się w kulturę. Dlatego egzegeta nie może być tylko archeologiem słowa, ale jego prorokiem. W pierwszym referacie *Żydowska lektura tekstu biblijnego* rabin prof. David Banon z Maroka, obecnie w Strasburgu we Francji, przybliżył formę midraszu, który pozwala dotrzeć do sensu nigdy nie danego wprost, ale ukrytego w tekście. Z kolei o. prof. Mark Sheridan OSB ze Stanów Zjednoczonych, obecnie w Rzymie, mówił o *Biblii w lekturze ojców Kościoła*, ukazując założenia, zasady i procedury chrystologicznej egzegezy patrystycznej, ważnej także dzisiaj. Na koniec wystąpili Albert Schweitzer z Niemiec, sekretarz generalny Katolickiej Federacji Biblijnej (*Adhortacja apostolska Verbum Domini a Katolicka Federacja Biblijna*) i ks. dr Miller Milloy ze Szkocji, sekretarz generalny Zjednoczonych Towarzystw Biblijnych (*Adhortacja apostolska Verbum Domini a Towarzystwa Biblijne*). Obydwaj podkreślili wielkie znaczenie adhortacji dla apostolatu biblijnego: publikacji egzemplarzy Biblii i rozpowszechniania jej znajomości.

Część popołudniową poprowadził abp Rino Fisichella z Włoch, przewodniczący Papieskiej Rady ds. Nowej Ewangelizacji. Wskazał on na niewyczerpywalność i trwałość słowa Bożego, które potrzebuje głosicieli, duchownych i świeckich, nierażących się trudnościami i prześladowaniami. Kolejni prelegenci przedstawili fundamentalną rolę Pisma Świętego we wszystkich wymiarach życia i misji ewangelizacyjnej Kościoła. Byli to następujący eksperci: prof. Martin Klöckener z Niemiec, obecnie we Fryburgu w Szwajcarii

(*Biblia i liturgia*), ks. prof. Chino Biscontin z Włoch (*Biblia i homilia*), o. Enzo Bianchi z Bosców we Włoszech (*Biblia i lectio divina*), ks. prof. Cesare Bisoli SDB z Rzymu (*Biblia i katecheza*).

W sobotę 4 grudnia w ramach sesji III *Biblia, społeczeństwo, kultura* przed południem kard. Peter Turkson z Ghany, przewodniczący Papieskiej Rady *Iustitia et Pax*, wygłosił referat *Czytanie Biblii źródłem sprawiedliwości i pokoju*. Nakreślił w nim biblijną wizję sprawiedliwości, która prowadzi do prawdziwego pokoju pomiędzy ludźmi i narodami. Następnym punktem programu miała być audiencja u Ojca Świętego Benedykta XVI, ale do niej nie doszło. Jedynie kard. Tarcisio Bertone, sekretarz stanu Stolicy Apostolskiej, przysłał list do uczestników kongresu, w którym wyrażał uznanie dla działalności Katolickiej Federacji Biblijnej oraz innych stowarzyszeń biblijnych i pojedynczych osób na rzecz rozpowszechniania Biblii. Wykorzystano zatem ten czas na mszę świętą planowaną pierwotnie na zakończenie kongresu. Koncelebrowali ją przy ołtarzu katedry św. Piotra w bazylice watykańskiej księża uczestniczący w kongresie pod przewodnictwem kard. Petera Turksona, który wygłosił też homilię.

Natomiast po południu miał miejsce okrągły stół nt. *Przekazywanie orędzia biblijnego w dzisiejszej kulturze*. Dyskusję zagał i animował kard. Gianfranco Ravasi, przewodniczący Papieskiej Rady ds. Kultury, a udział w niej wzięli: Paola Pitagora z Włoch, aktorka i pisarka, dr Gherardo Colombo z Włoch, sędzia walczący kiedyś ze zorganizowaną mafią, a obecnie wydawca, oraz o. dr Marko Rupnik SJ ze Słowenii, obecnie w Rzymie, teolog i artysta plastyk. Zastanawiali się oni przy współudziale audytorium nad sytuacją kultury współczesnej, jej oddalaniem się od treści biblijnych. Pokazywali, w jaki sposób można przywrócić dialog Biblii z różnymi dziedzinami życia i kultury, który jest potrzebny obu stronom. Biblia może oczyścić i słać kulturę, a z kolei kultura może pomóc słowu Bożemu dotrzeć do ludzi. Synteza tych dwóch rzeczywistości zdolna będzie objawić prawdziwe piękno, które zbawi świat (Fiodor Dostojewski). Kongres zakończył bp Vincenzo Paglia, przewodniczący Katolickiej Federacji Biblijnej, dziękując wszystkim za zaangażowanie i życząc Katolickiej Federacji Biblijnej, skupiającej ponad 200 instytucji, aby odważnie niosła słowo Boże na cały świat i przyczyniła się do narodzin nowej pobożności biblijnej.

Trzy dni kongresowe wypełnione referatami i wymianą opinii pomiędzy znającymi i miłującymi Biblię uczestnikami z różnych kontynentów przyniosły wiele treści, które trudno ogarnąć i przyswoić sobie w tak krótkim czasie. Dobrze, że materiały z kongresu zostaną opublikowane, bo będzie można wracać do tych refleksji i lepiej rozumieć adhortację Benedykta XVI, a dzięki temu obficie czerpać z bogactwa słowa Bożego i skuteczniej głosić je innym, tak by mogli spotkać w nim Chrystusa, jedynego Zbawiciela człowieka.

Kraków

KS. STANISŁAW WRONKA